

Araştırma Makalesi (Research Article)

Sayı 2 - Cilt 2: 97-101 / Temmuz 2019

Volume 2 - Issue 2: 97-101 / July 2019

GÜLİSTAN TERCÜMESİ İLE DÎVÂNU LUGÂTİ'T TÜRK'TE ORTAK KAVRAMA GÖNDERME YAPAN EŞDEĞER ATASÖZLERİ

Najibullah BİGZAD^{1*}

¹Shaheed Prof. Rabbani Eğitim Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Kabul, Afghanistan

Gönderi: 09 Mart 2019; **Kabul:** 17 Mayıs 2019; **Yayınlanma:** 01 Temmuz 2019
(**Received:** March 09, 2019; **Accepted:** May 17, 2019; **Published:** July 01, 2019)

Özet

Gülîstan, Fars ve Şark edebiyatının ünlü şairi, Sadi-i Şirazi tarafından yazılmıştır. Tercümeden daha çok adapte karakterinde olan Gülîstan, bir önsöz ve sekiz bölümden meydana gelmektedir. Dünyanın belli başlı kütüphanelerinde yüzlerce nüshası bulunan bu eserin Farsça aslı da bugüne kadar aşağı yukarı 200 defa basılmış, Arapça, İngilizce ve Fransızca gibi birçok dünya diline tercümesi yapılmıştır. Türk toplumu arasında büyük rağbetle karşılanan ve 14. yüzyıldan başlamak üzere, günümüze gelinceye kadar birçok tercüme ve şerhi yapılan bu eserin ilk Türkçe tercümesi, 1391 yılında Seyf-i Sarâyî tarafından gerçekleştirilmiştir. Gülîstan Tercümesi, Memluk Kıpçak Türkçesiyle yazılmış metinler arasında edebi bir niteliğe sahip olması nedeniyle bugüne kadar birçok yönden incelenmiş, üzerine tez ve makale boyutunda çok sayıda bilimsel çalışma yapılmıştır. Bilindiği gibi bu çalışmalar Gülîstan Tercümesi'nin önemi, dili ve sözvarlığı hakkındadır. Bu çalışmada, Gülîstan Tercümesi ile Dîvânu Lugâti't Türk'teki atasözleri karşılaştırılmış, ortak kavramlar üzerine gönderme yapan eşdeğer atasözleri incelenmiştir. Gülîstan Tercümesi ile Dîvânu Lugâti't Türk'te tespit edilen yapılar, biçim bakımından birbirlerinden az çok farklı olsa da ortak kavramlara gönderme yapma açısından önem arz etmektedir.

Anahtar kelimeler: Gülîstan Tercümesi, Dîvânu Lugâti't Türk, Ortak Kavram, Eşdeğer Atasözleri

The Equivalent Proverbs in Gulistan Translation and Dîvânu Lugâti't Turk, Which Refer to Common Concept

Abstract: Gulistan was written by Sadi Shirazi, a famous poet of Persion and eastern literature. Gulistan, which is more adaptive character than its translation, consists of a preface and eight chapters. Today there are hundreds of hand written copies of this book in the world's major libraries and also its original copy in Persian language has been printed approximately 200 times. It has been translated in many languages such as Arabic, English and French. The first Turkish translation of this work, which was met with great popularity among the Turkish society and made many translations until the present day starting from the 14th century, was realized by Seyf-i Sarâyî in 1391. Gulistan Translation has a literary character among the texts written in Mamluk Kipchak Turkish. Gulistan Translation of Seyf-i Sarâyî has been studied in many ways, and many scientific studies have been conducted on the thesis and article dimension. As it is known, these studies are about the importance, language and vocabulary of Gulistan Translation. In this study, the proverbs in Dîvânu Lugâti't Türk and the equivalent proverbs referring to common concepts were

examined. Although most of the proverbs in Dîvânu Lugâti't Türk are not seen in the same way with Gülîstan Translation, they are important for referring to common concepts.

Keywords: Gulistan Translation, Dîvânu Lugâti't Turk, Common Concept, Equivalent Proverbs

*Corresponding author: 1Shaheed Prof. Rabbani Eğitim Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Kabul, Afghanistan

Email: najibullahbegzad99@gmail.com (N. BİGZAD)

Najibullah BİGZAD <https://orcid.org/0000-0002-1549-1856>

Cite as: Bigzad N. 2019. The equivalent proverbs in Gulistan translation and Dîvânu Lugâti't Turk, which refer to common concept. BŞJ Pub Soc Sci, 2(2): 97-101.

1. Giriş

Gerek sözlük çalışmalarında gerekse dilbilimi ve halk bilimi alanındaki yayınlarda atasözünü hakkında birçok tanıma rastlamak mümkün. Bu tanımlar, atasözünü kavramının tam manasıyla ne olduğunu anlamamız açısından önem arz etmektedir. O nedenle ilgili çalışmalardan hareketle atasözünü için kullanılan belli başlı tanımları ortaya koymakta fayda vardır.

Türk dilinin ilk sözlüğü olan Dîvânu Lugâti't Türk'te atasözünü karşılığında kullanılan sav ~ saw sözcüğü, "söz, haber, mektup, risale, atalar sözü, darbimesel; kıssa, hikaye, tarihsel şeyler" olarak açıklanmıştır (Atalay, 1999). Türkçe Sözlük'te ise atasözünü, "Uzun deneme ve gözlemlere dayanılarak söylenmiş ve halka mal olmuş, öğüt verici nitelikte söz, deme, mesel, sav, darbimesel" şeklinde tanımlanmıştır (TDK, 1998).

Doğan Aksan atasözlerini, "Bir toplumun bilgeliliğini, deneyimlerini, dünya görüşünü ve anlatım gücünü yansıtan, yüzyıllarca yaşayabilen sözlerdir. Bu öğelerin bir kısmı nesilden nesile aktarılıp devam ederken bir kısmı da değişikliklere uğrar, unutulup yitilir" şeklinde tanımlamıştır (Aksan, 2015).

Zeynep Korkmaz ise atasözlerini, "Anonim özellik taşıyan, atalardan kaldığı kabul edilen ve toplumun yüzyıllar boyunca geçirdiği gözlem ve denemelerden, ortak düşünce, tutum ve davranışlarıyla dünya görüşünden oluşan, genel kural niteliğindeki kısa, özlü, kalıplaşmış söz" olarak tanımlamıştır (Korkmaz, 2003).

Ömer Asım Aksoy'a göre atasözleri, "Atalarımızın uzun denemelere dayanan yargılarını genel kural, bilgece düşünce ya da öğüt olarak düsturlaştırılan ve kalıplaşmış biçimleri bulunan kamuca benimsenmiş özsözler"dir (Aksoy, 2016).

Konuyla ilgili yayınlarda atasözlerinin nasıl ortaya çıktığı, ne gibi bir anlam ifade ettiği, Türk dili tarihi açısından hangi işleve sahip olduğu açıklığa kavuşturulmaya çalışılmıştır. Tanımlardan da anlaşılacağı gibi atasözleri; bir toplumun örf adetlerini, inançlarını ve kültürel yapısını yansıtan, herkes tarafından kabul gören, kısa ve özlü öğütler vermek işlevine sahip olan kalıplaşmış dil birimleridir. Bu dil birimleri, tarih boyunca uzun deneyimlere dayanarak varlığını sürdürmüş, zamanla kalıplaşarak donmuş bir biçim hâlini almıştır.

Türkçenin hemen hemen her döneminde atasözlerine rastlamak mümkün. Bu atasözleri, Türkçenin diğer diller arasında zengin bir dil yapısına sahip olduğunu gözler önüne sermektedir. Atasözleri, Türk milletinin sosyal ve

kültürel özelliklerini yansıtırken aynı zamanda Türkçenin dil içi dünya görüşüne de geçmişten günümüze ışık tutmaktadır. Toplumların dünyayı kavrama biçimlerinin dillerine yansması, atasözlerinde oldukça belirgin gözlenir. Bugüne kadar Türk dilinin çeşitli lehçelerine ait atasözleri, ilgili araştırmacılar tarafından ele alınmıştır. Bu çalışmada, Memluk Kıpçak Türkçesi metinleri arasında edebi bir niteliğe sahip olan Gülîstan Tercümesi'ndeki atasözleri, Türk dilinin ilk sözlüğü olan Dîvânu Lugâti't Türk'teki atasözleri ile karşılaştırılarak ortak kavrama gönderme yapan eşdeğer yapıların tespit edilmesi amaçlanmıştır.

Fars edebiyatının önemli eserlerinden olan Gülîstan, 1258 yılında Sadi Şirazi tarafından yazılmıştır. Nesir kısımlar arasına bir takım manzumelerin eklenmesi ile meydana getirilen eser, bir önsöz ve sekiz bölümden oluşmaktadır. Bostan'dan bir yıl sonra yazılan Gülîstan, Bostan ile beraber, hatta ondan daha fazla, Doğu'da ve Batı'da tanınmış; hemen hemen bütün dünya dillerine çevrilmiştir. Dünyanın belli başlı kütüphanelerinde yüzlerce nüshası bulunan bu eserin Farsça aslı da bugüne kadar aşağı yukarı 200 defa basılmıştır (Karamanlıoğlu, 1978). Farsça ve Arapça şiirlerin yanı sıra âyet, hadis ve atasözlerine de yer verilen eserin Türkçe tercümelerinde zaman zaman doğaçlama ifadeler yer verildiği görülür.

Arapça, İngilizce ve Fransızca gibi birçok dünya diline tercümesi yapılan Gülîstan, Türk toplumu arasında da büyük rağbet görmüş ve XIV. yüzyıldan başlamak üzere, günümüze gelinceye kadar Türkçeye de birçok tercüme ve şerhi yapılmıştır. Türkçe Gülîstan tercüme ve şerhleri Türk dili tarihinin önemli eserleri arasında yer almakta, dil ve sözlük çalışmaları bakımından oldukça önem arz etmektedir (Özkan, 2014).

Türkçe ilk Gülîstan tercümesi, 1391 yılında Seyf-i Sarâyî tarafından gerçekleştirilmiştir. Seyf-i Sarâyî'nin Gülîstan Tercümesi, bilinen Türkçe Gülîstan tercümelerinin en eskisi olup Memluk Kıpçak Türkçesi ile yazılmıştır (Karamanlıoğlu, 1967). Eser, bugüne kadar birçok yönden incelenmiş, üzerine çok sayıda bilimsel çalışma yapılmıştır. Bilindiği gibi bu çalışmalar Gülîstan Tercümesi'nin önemi, dili ve sözvarlığı hakkındadır. Gülîstan Tercümesi, Memluk Kıpçak Türkçesi metinlerinde geçen atasözlerinin büyük çoğunluğunu bünyesinde barındırır. Eserde geçen atasözleri 2017 yılında Hilfe Atasoy tarafından yüksek lisans tezi olarak çalışılmıştır. Atasoy, Gülîstan Tercümesi'nde geçen atasözlerini Türkiye Türkçesiyle de karşılaştırmıştır. Bu

çalışmada, Gülistan Tercümesiyle Dîvânü Lugâti't Türk'teki atasözleri karşılaştırılmış, ortak kavrama gönderme yapan eşdeğer yapılar üzerinde durulmuştur. Dîvânü Lugâti't Türk, Türk lehçelerini içinde barındıran ansiklopedik bir sözlük mahiyetindedir (Ercilasun, 2014). Türkçenin zengin sözvarlığını bünyesinde buluduran eser, bütün Türk lehçeleri için önemli bir kaynaktır. Araplara Türkçe öğretmek amacıyla hazırlanan bu eserde, Türkçe sözcüklerin yanı sıra Türk atasözlerine de yer verildiği görülür. Divan'daki atasözlerinde daha çok yiğitlik, sosyal yaşam (insani ilişkiler, akrabalık, komşuluk, dostluk), sağlık, ekonomi, hayvanlar, tabiat, dil ve ahlaki değerlere ait kavramlara yer verilmiştir (Öztürk, 2015). Kaşgârlı Mahmud'un eserinde geçen atasözlerinin büyük bir kısmı hiç şekil değiştirmeden ya da az bir şekil değişikliğiyle Seyf-i Sarâyî'nin Gülistan Tercümesi'nde de görülür. Örneğin, "birin birin ming bolur, tama tama köl bolur." atasözü, Gülistan Tercümesi'nde "kaçra kaçra seyl bolur az az yığılsa hayli bolur." biçiminde veya "Koş kılıç kına sığmaz." atasözü, Gülistan Tercümesi'nde "Yaramas iki kılıç bir kın içinde." olarak geçmektedir. Görüldüğü gibi Dîvânü Lugâti't Türk'teki atasözlerinde yer verilen bazı kavramlar, Seyf-i Sarâyî'nin Gülistan Tercümesi'nde geçen atasözlerinde de işlenmiştir. Söz konusu örneklerden hareketle Türk atasözlerinin şekil bakımından az çok değişiklikler arz etseler de anlam açısından çoğu kez birbirlerinin devamını sürdürdükleri görülmektedir. Bu çalışmada, Gülistan Tercümesi ile Dîvânü Lugâti't Türk'te ortak kavrama gönderme yapan eşdeğer atasözleri değerlendirilerek Türkçenin anlam dünyasındaki devamlılığının Eski Doğu Türkçesi metinleri üzerinden gözler önüne serilmesi amaçlanmıştır.

2. Ortak Kavrama Gönderme Yapan Eşdeğer Atasözleri

Gülistan Tercümesi'ndeki (GT) Atasözleri	Divan-ı Türk'teki Atasözleri	Lügati't (DLT)
<i>Aslı yaman taş turur cevherni sındurur</i> "Aslı kötü kişi taş gibidir, cevheri parçalar." (GT: 338/12 [168]).	<i>Kızdeki kız yıpar</i> "Misk kutusu misk kokar." (DLT: I. [327]).	
<i>Aşıkkan kimerse yüzi üstüne tüşer</i> "Acelecı kimse, yüzünün üstüne düşer." (GT: 333/1[166]).	<i>Ebek ebge tegmez</i> "Acelecı evine varamaz." (DLT: II. [19]). <i>Ebek sinğek süte tüşür</i> "Acelecı sinek süte düşer." (DLT: II. [13]).	
<i>Biliş bükrülgeni bolmas yana tüz</i> "Belin büküğü bir daha düz olmaz." (GT: 272	<i>Yalñuk menğü tirilmez, sınka kirüb kirü yanmas</i> "Kişi ebediyen diri	

<i>/2[135].</i> <i>Oğ kaçan yadan çıkar bolsa yana kilmes</i> "Yaydan çıkan ok geri gelmez." (GT: 338/8[168]). <i>Bir ölüni miñ kimerse tirgize bilmes</i> "Bir ölüyü bin kişi bile diriltemez." (GT: 338/6[168]).	kalmaz, mezara giren geri dönmez." (DLT: III. [64]).
<i>Bir avuç çāšniden buğday yüki ma'lüm durur</i> "Bir avuç lezzetden buğdayın nasıllığı belli olur." (GT: 174/1[86]).	<i>Boldaçı buzağı öküz ara belgüliğ</i> "Öküz olacak buzağı, kendisini belli eder." (DLT: I. [528]). <i>Kuz keliği yazın (yayın) bilgürer/belgüliğ</i> "Güzün gelişi yazdan bellidir." (DLT: II. [172], DLT: III. [160]).
<i>Bir işni kim öfke bilen işlesey, kılıp hayf sonra ilin tişlesey</i> "Bir işi öfke ile işleyen biri pişmanlık duyup elini ısıtır." (GT: 258/13[128]).	<i>Boşlaglansa boxuklanır</i> "Kızan adamın eli boynuna bağlanır." (DLT: II. [272]).
<i>Her kimniñ altun tarāzusunda bolğay arsalan kuvveti anıñ bāzusunda bolğay</i> "Cebinde parası olan biri, her zaman güçlüdür." (GT: 256/2[127]).	<i>Kim kür bolsa köbez bolur</i> "Kuvvetli olan kabadayı olur." (DLT: I. [325]).
<i>İl yiterde eygüliñ kal ay fulān, kim atıñ kalğay cehānda cāvidān</i> "Dünyada isminin unutulmamasını istiyorsan gücün yeterde iyilik yap." (GT: 60/9-10[29]).	<i>Yalñuk oğlı yokadhur edhğü atı kalır</i> "İnsanoğlu ölür, iyi ise adı kalır." (DLT: III. [384]).
<i>İğilür yaş ağaç niçük tileseñ, kırı igri ağaç otsuz tüzelmes</i> "Eğilir yaş ağaç nasıl istersen; kuru eğri ağaç ateşsiz düzelmez." (GT: 281/1-2[140]).	<i>Kuruğ yıgaç eğilmes, kurmuş kiriş tügülmes</i> "Kuru ağaç eğilmez, kurulu kiriş düğümlenmez." (DLT: I. [198]).
<i>İlm ikki cehān körki</i> "Bilim iki dünya güzelliğidir." (GT: 163/4-5 [81]).	<i>Kut belğüsü bilig</i> "Devlet alâmeti bilgidir." (DLT: I. [427]).
<i>Kaçra kaçra seyl bolur az az yığılsa hayli bolur</i> "Damlaya damlaya göl olur, az az birikse çok olur." (GT: 342/1[170]).	<i>Birin birin miñ bolur, tama tama köl bolur</i> "Birer birer bin olur, damlaya damlaya göl olur." (DLT: III. [360]).
<i>Kişi kişiyle dükeli Tanrıyla</i> "Kişi kişi ile hesabı Tanrı ile." (DM: 21a/7 [56]).	<i>Eygüliğni sub ayakında kemiş başında tile</i> "İyilik yap suya at, pınarında dile bulursun." (DLT: II. [112]).

<i>Közetür özge 'aybın sen anı kör, meger öz 'aybına dāyım közi kör</i> "Kişi kendi aybını görmez, meger başkasının aybını söyler." (GT: 262/5 [130]).	<i>Yılan kendü eğrisin bilmes, tebi boynın eğri ter</i> "Yılan kendi eğriliğini bilmez, deveye boynun eğri der." (DLT: I. [127]).	<i>Yaramas iki kılıç bir kın içinde</i> "İki kılıç bir kılıf içine sığmaz." (İM: 77a/3[191]).	<i>Koş kılıç kına sığmaz</i> "Çifte kılıç bir kına sığmaz." (DLT: I. [359]).
<i>Közün bağlar derāhim 'ākil irniñ, tama' salur uçar kuş-nı tuzaq-ka</i> "Para, akıllı kişinin gözlerini bağlar, açgözlülük uçan kuşu tuzağa düşürür." (GT: 200/1-2[99]).	<i>Kuş tuzakka menğ uçun ılınur</i> "Kuş tuzağa yem için takılır." (DLT: III. [358]).	<i>Yaz bolsa yığar qarınça ki tā, kış ferāgat bolup yimegey gam</i> "Karıncalar, kışın zor durumda kalmamak için yazın biriktirmeye çalışırlar." (GT: 303/7-8[151]).	<i>Yazın katıglansa kışın sebnür</i> "Yazın katık yapan, kışın sevinir." (DLT: III. [159]).
<i>Ni kadar kim bigler aşu tatlı bolsa ay kōnak - yarlı yōksulğa kuru itmeki andan yaħşı-raq</i> "Her ne kadar begler yemeği lezzetli olsa bile fakir yoksula kuru ekmeğ ondan daha iyidir." (GT: 347/1-2[173]).	<i>Yatnıñ yağlı tiküsinden, öznüñ kanlığ yudhruk yeğ</i> "Elin yağlı lokmasından, kendinin kanlı yumruğu yeğdir." (DLT: III. [43]).	<i>yimişi köp aģačka taş atarlar</i> "meyvesi çok olan ağaca taş atarlar." (GT: 59/4-5[29]).	<i>Yıģaç uçuña yel tegir, körklüg kişige söz kelir</i> "Ağaç ucuna yel deyer, değerli kişiye söz gelir." (DLT: I. [319]).
<i>Renc çekmeyin genc hāşıl bolmas</i> "Eziyet çekmeden hazine elde edilmez." (GT: 207/12[103]).	<i>Keçikde katıglansa ulgandhu sevinir</i> "Küçük iken uğraşan, büyüyünce sevinir." (DLT: II. [268]).		
<i>Sıgar bir hūcrağa on ikki mihmān, bir ikl me sığışmaz ikki sultān</i> "Bir odaya on iki misafir sığar ama bir memlekete iki hükümdar sığmaz." (GT: 23/11-12[11]).	<i>İki koçnar başu bir aşıçta pişmas</i> "İki koç başu bir tencerede pişmez." (DLT: III. [382]).		
<i>Tāli'siz şayyād tenğizde balıķ tuta bilmes</i> "Talihsiz avcı denizde balık tutamaz, (GT: 188/10[93], GT: 345/5-6 [172]).	<i>Kobi er kuyugka kirşe yel alır</i> "Talihsiz kişi kuyuya girse yel alır." (DLT: III. [226]).		
<i>Terbiyet ğayr ehline kılmaķ künbed üstünde kōz koymaķtır</i> "Yabancı kişileri yetiştirmek, kümbet üstüne ceviz koymaktır." (GT: 25/7[12]).	<i>Eliğ tutınça ot tut</i> "Yabancıyı tutacağına ateş tut." (DLT: II. [292]). <i>Bilmiş yek bilmedük kişiden yeğ</i> "Tanıdık şeytan yabancidan iyidir." (DLT: III. [160]).		
<i>Toķ kōzünge arpa itmeki kōrünmes hoş</i> "Karnı tok kişinin gözüne arpa ekmeği iyi görünmez." (GT: 35/3[17]).	<i>Aç ne yemes, tok ne temes</i> "Aç olan ne yemez, tok olan ne demez." (DLT: I. [79]).		
<i>Yādgāri kalsa kimniñ eygü at, ölmes ol ir kimden bolsa bu şifāt</i> "Kim adını iyilikle yadigār bırakırsa, bu vasfa sahip olan kişi asla ölmez." (GT: 12/11[5]).	<i>Eygü er sünjüki erir atı kalır</i> "İyi kişinin kemiği erir, adı kalır." (DLT: III. [307]).		

3. Sonuç

Bir dilin söz varlığı sadece sözcüklerden ibaret değildir. Deyim ve atasözü gibi kalıplaşmış söz birlikleri de dilin sözvarlığını oluşturmaktadır. Atasözleri, bir toplumun inancını, kültürel yapısını ve yaşam biçimini ortaya koyan kalıplaşmış sözlerdir. Tarihî Türkçe, sözcük hazinesi bakımından zengin olduğu kadar deyim, atasözü gibi kalıplaşmış söz birlikleri açısından da zengindir. Bu durum, Türkçenin üstün bir dil yapısına sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Nitekim Dîvânü Lugâti't-Türk'ün yazarı Kaşgarlı Mahmud da eserinde, sözcüklerin yanında atasözlerine de yer vererek Türk dilinin diğer dillerden daha üstün bir yapıya sahip olduğunu ortaya koymuştur.

Çalışmada, Dîvânü Lugâti't Türk ile Gülistan Tercümesi'nde geçen atasözleri anlam bakımından incelenmiş, ortak kavrama gönderme yapan eşdeğer atasözleri olarak 23 yapıya rastlanmış, bu yapılar; iyilik, çalışma, zaman, bilgi, kanaatkârlık, acelecilik, kızgınlık, çıkarım, riyakârlık, açgözlülük gibi kavramlara gönderme yapıldığı tespit edilmiştir. Ortak kavrama gönderme yapan atasözlerinde iyilik ve çalışma kavramları daha çok işlenmiştir. Her iki eserde anlam açısından ortak kavrama gönderme yapan eşdeğer atasözlerinde, iyilik ve çalışma kavramları üçer kez, kanaatkârlık kavramı iki kez, bilgi, kızgınlık, acelecilik, zaman, çıkarım, doğruluk, riyakârlık, açgözlülük kavramları ise birer kez kullanılmıştır.

Çıkar İlişkisi

Yazarlar bu çalışmada hiçbir çıkar ilişkisi olmadığını beyan etmektedirler.

Kaynaklar

- Doğan A. 2015. Türkçenin Sözvarlığı. Bilgi Yayınevi, ISBN 9752205369, ss 256, Ankara.
- Aksoy Ö. A. 2016. Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü-1 Atasözleri Sözlüğü. İnkılâp Yayınları, ISBN 9789751001252, 486, İstanbul.
- Atalay B. 1943. Divanü Lûgati't Türk Tercümesi, I 1939, II 1940,

- III 1941, IV Dizin "Endeks". TDK Yayınları (Türkçe çeviri), Ankara.
- Atasoy H. 2017. Seyf-i Sarâyî'nin Gülistan tercümesi'nde geçen atasözleri ve Türkiye Türkçesindeki karşılıkları. Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Ercilasun AB, Akkoyunlu Z. 2014. Kaşgarlı Mahmud Dîvânü Lugâti't Türk Giriş-Metin-Çeviri-Notlar-Dizin. TDK Yayınları, Ankara.
- Karamanlıoğlu AF. 1967. Seyf-i Sarâyî'nin Gülistan Tercümesi'nin dil husûsiyetleri. Türkiyat Mecmuası, 75-126.
- Karamanlıoğlu AF. 1989. Gülistan tercümesi (Kitâb Gülistân bi't-Türkî). TDK Yayınları, Ankara.
- Korkmaz Z. 2003. Gramer terimleri sözlüğü. TDK Yayınları, Ankara.
- Özkan M. 2014. Manyaslı Mahmud'un Manzum Gülistan tercümesi ve yeni bir nüshası. Turkish Stud, 9(9): 1-16.
- Öztürk AG. 2015. Divanü Lugâti't-Türk'te yer alan atasözlerinin yabancılara türkçe öğretiminde kültür aktarımına katkısı üzerine bir değerlendirme. Yüksek Lisans Tezi, Başkent Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Şen S. 2017. Eski Türkçenin deyim varlığı. TDK Yayınları, Ankara.
- TDK. 1998. Türkçe Sözlük. TDK Yayınları, Ankara.